

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/8005,Dyskusja-wokol-najnowszych-publicacji-o-wywiadzie-PRL-Warszawa-14-lutego-2012.html>
14.03.2026, 14:03

Dyskusja wokół najnowszych publikacji o wywiadzie PRL – Warszawa, 14 lutego 2012

14.02.2012

14 lutego 2012 r. w Centrum Edukacyjnym IPN im. Janusza Kurtyki „Przystanek Historia” (ul. Marszałkowska 21/25) odbyła się dyskusja wokół najnowszych publikacji o wywiadzie PRL: dr. hab. Sławomira Cenckiewicza „Długie ramię Moskwy. Wywiad wojskowy Polski Ludowej 1943-1991” i dr. hab. Zbigniewa Siemiątkowskiego „Wywiad a władza. Wywiad cywilny w systemie sprawowania władzy politycznej PRL”. W dyskusji oprócz Autorów udział wzięli: Witold Bagieński (BUiAD IPN), dr Władysław Bułhak (BEP IPN) i prof. Andrzej Paczkowski.

Książka Sławomira Cenckiewicza „Długie ramię Moskwy. Wywiad wojskowy Polski Ludowej 1943-1990” opisuje genezę wywiadu wojskowego w komunistycznej Polsce oraz rolę Sowietów w jego działalności. Autor przedstawia kierunki działalności wywiadu, politykę personalną i struktury.

Ze wstępu:

Jest upalny 22 lipca 2006 r. Kolejna rocznica ogłoszenia manifestu PKWN w Moskwie, który dał formalny początek państwowości Polski Ludowej. Decyzją władz RP zostaje przewodniczącym Komisji ds. Likwidacji Wojskowych Służb Informacyjnych. Gdy kilka dni później z pierwszej ręki zapoznaję się z mentalnością wysokich oficerów tej służby, postanawiam ustalić i zrozumieć, jak to się stało...

Jak to się stało, że w Warszawie, w gmachu przy al. Niepodległości, przez tyle lat funkcjonował jeden z najważniejszych instrumentów podległości naszego kraju. Jak to się stało, że dopiero w siedemnastym roku budowania demokratycznej Polski rozmontowano tę postsowiecką redutę zlokalizowaną w najdalej na Wschód położonym kraju zachodniej części Europy. I jak to się stało, że do realizacji tego zadania polskie państwo wyznaczyło doktora nauk historycznych.

Ukończenie przedkładanej Czytelnikowi książki traktuję jako wypełnienie – po pięciu latach – zobowiązania, którego podjąłem się w 2006 r., ponieważ jako badacz i historyk aż za dobrze wiem, iż ludzką pamięcią, naszymi zaszczościami nie można w dowolny sposób zarządzać.

Nie można arbitralnie stwierdzić, że czegoś nie będziemy pamiętać, że jakiś fragment przeszłości jest nieistotny. Wreszcie, że pozbywanie się niepotrzebnego balastu wymaga wytrwałości.

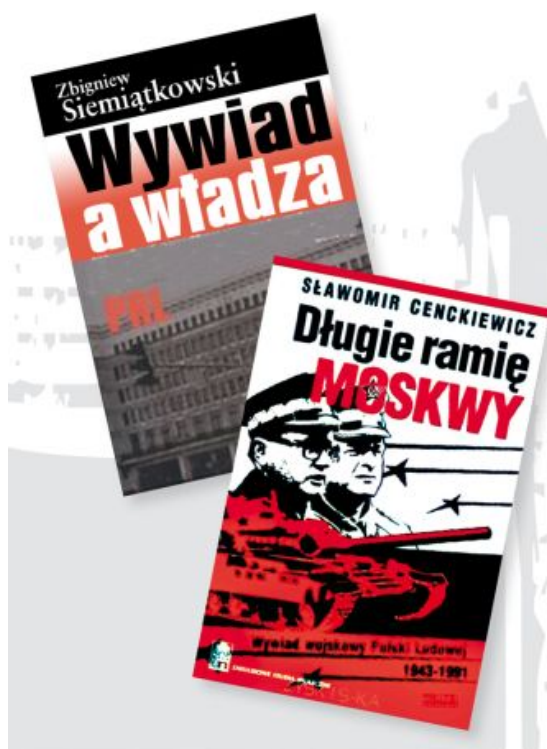
Książka Zbigniewa Siemiątkowskiego „Wywiad a władza. Wywiad cywilny w systemie sprawowania władzy politycznej PRL” to pierwsza naukowa monografia działalności wywiadu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, który w PRL, a i później, miał, a w każdym razie starał się mieć, istotny wpływ na podejmowanie decyzji politycznych.

Ze wstępu:

Podejmując próbę opisu roli wywiadu w systemie sprawowania władzy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, byłem świadom trudności, jakie napotkam, na które skazani są wszyscy piszący o wywiadzie. Są nimi z jednej strony reputacja wywiadu, często zasłużona, a z drugiej - tajność tej służby publicznej, która jest zapisana w jej tradycji. Tajność jest konstytuującą cechą wywiadu, wyróżniającą go spośród innych struktur bezpieczeństwa państwa, określającą jego relacje z innymi organami władzy państwowej. Wywiad to jedyna instytucja publiczna pozostająca z mocy prawa w strefie cienia, nietransparentna dla świata zewnętrznego, której zasady postępowania stoją w sprzeczności z wartościami wolnego świata. Tajnością objęte są zarówno metody pracy wywiadu, jego siły i środki, zadania, prowadzone operacje, jak też struktury wykonawcze i ich skład osobowy, a w szczególności personalia oficerów, sposoby ich rekrutacji do służby, ich szkolenie, metody werbowania tajnych współpracowników spośród obywateli obcych państw gotowych z różnych pobudek zdradzać własny kraj, na koniec zaś usytuowanie funkcjonariuszy wywiadu w instytucjach życia publicznego. Jest to świat, który z jednej strony budzi grozę, ale z drugiej fascynuje, w którym wywiad służy do cynicznego załatwiania interesów, a jego głównymi postaciami są bohaterowie lub zdrajcy kierujący się wzniosłymi ideami albo zwykłą chciwością.

Dr hab. Sławomir Cenckiewicz (ur. w 1971 r.) – historyk, autor prawie stu publikacji naukowych, popularnonaukowych i źródłowych. Publikował m.in. na łamach „Arcanów”, „Niepodległości” (Nowy Jork-Londyn-Warszawa), „Biuletynu IPN”, „Pamięci i Sprawiedliwości” (Warszawa), „Dziejów Najnowszych” (Warszawa), „Orla Białego” (Londyn), „Wprost” i „Tygodnika Solidarność”, „Rzeczypospolitej”, „Christianitas” i „Gazety Wyborczej”. Autor m.in.: *Oczami bezpieki. Szkice i materiały z dziejów aparatu bezpieczeństwa PRL* (nagroda w Konkursie Literackim im. Józefa Mackiewicza w 2005 r. oraz wyróżnienie w Konkursie Literackim im. Brutusa w 2005 r.), *Tadeusz Katelbach (1897-1977). Biografia polityczna* (Nagroda im. Jerzego Łojka w 2006 r.), *Sprawa Lecha Wałęsy* (wyróżniona nagrodą w Konkursie Literackim im. Józefa Mackiewicza w 2009 r.), *Śladami bezpieki i partii. Studia. Źródła. Publicystyka; Gdański Grudzień '70. Rekonstrukcja. Dokumentacja. Walka z pamięcią; Anna Solidarność.*

Dr hab. Zbigniew Siemiątkowski (ur. w 1957 r.) – politolog, polityk, poseł na Sejm I, II, III i IV kadencji, były minister spraw wewnętrznych i koordynator służb specjalnych. W 1995 r. pełnił funkcję rzecznika kampanii prezydenckiej Aleksandra Kwaśniewskiego, a następnie podsekretarza stanu w Kancelarii Prezydenta RP i zastępcy szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego. W lutym 1996 r. został mianowany ministrem spraw wewnętrznych w rządzie Włodzimierza Cimoszewicza. Od stycznia do października 1997 r. był ministrem – członkiem Rady Ministrów, koordynatorem służb specjalnych. W III kadencji (1997–2001) zasiadał w Komisji ds. Służb Specjalnych.

Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

zaprasza na dyskusję wokół najnowszych publikacji o wywiadzie PRL

dr. hab. Sławomira Cenckiewicza
„Długie ramie Moskwy. Wywiad wojskowy Polski Ludowej 1943–1991”

i

dr. Zbigniewa Siemiątkowskiego
„Wywiad a władza. Wywiad cywilny w systemie
sprawowania władzy politycznej PRL”

W dyskusji oprócz Autorów udział wezmą: Witold Bagieński,
dr Władysław Bulhak i prof. Andrzej Paczkowski.

Spotkanie odbędzie się 14 lutego 2012 r. o godz. 17.30
w Centrum Edukacyjnym IPN im. Janusza Kurtyki „Przystanek Historia”
w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 21/25.

Wstęp wolny.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

